

FOTO: AVEVE VEEVOEDING

Voeding bepaalt het rendement

Succes in de lammertijd begint bij het juist voederen van de oaien voor en tijdens de dracht. Tegelijk staat het rantsoen van gelammerde oaien in rechtstreeks verband met de groei van de lammeren. – STEFAN STEYAERT, AVEVE VEE-

VOEDING –

• kleinvee • schapen •

In de schapenhouderij wordt het belang van een correcte voeding nog te vaak onderschat. Aveve Veevoeding adviseert schapenhouders bij het opstellen van hun individueel bedrijfsrantsoen. In dit artikel overlopen we nog eens de algemene basisregels voor een correcte voeding rond de dekperiode, tijdens de dracht en na het lammeren. En of je nu schapen houdt uit liefhebberij of om den broede, de rentabiliteit van de bedrijfsvoering begint bij een al dan niet succesvolle lammerperiode.

Voeding in de dekperiode

Flushing staat bekend als het verhogen van het energieaanbod met goed gras, onderhoudskrachtvoeder en eventueel likemmers. Enkele weken voordat de ram bij de oaien gaat, leidt *flushing* tot een verhoging van de afgifte van de hormonen FSH en LH. Die hebben een grote invloed op het aantal te vormen en vrij te komen eicellen. Voor je

het energieaanbod kwalitatief verhoogt, is het van groot belang dat je de conditiescore van de oaien in de gaten houdt. Te vette oaien geven altijd verminderde vruchtbaarheidsresultaten en tegelijk kan je bij oaien met een (te) ruime conditie geen *flushingeffect* meer bereiken. Rust in het koppel en het voerniveau constant houden rond de dekperiode, zijn de basisvereisten voor een optimaal dekrendement.

Veranderingen van voerniveau (in de eerste weken na het dekken) liggen aan de grondslag van het niet bevrucht raken van vrijgekomen eicellen of het afsterven in een embryonaal stadium. In de praktijk betekent dit dat – in deze periode – het aantal oaien per hectare grasland goed moet afgestemd zijn. Optimaal is dat de oaien gedurende 4 tot 5 weken op hetzelfde perceel kunnen verblijven en dat ze daar over een voldoende grasaanbod beschikken. Als je tijdens de dekperiode

de weide kaal laat eten en vervolgens de schapen naar een nieuwe weide met vers gras brengt, heeft deze bruuske overgang een negatief effect op de progesteronvorming. Progesteron is het hormoon dat de drachtigheid in stand houdt.

Houd ook rekening met het voerniveau op regenachtige dagen. Bij regen worden er minder kilo's droge stof opgenomen uit grasland. Dit tekort moet je aanvullen met een hoeveelheid krachtvoeder en/of ander beschikbaar ruwvoeder, zoals hooi of voordroog. De verschillende soorten krachtvoerders van Aveve en de hoeveelheden die je in de *flushingperiode* moet geven, zie je in tabel 1.

Voeding in het eerste stadium van de dracht

In de eerste 2,5 à 3 maanden hebben oaien vrijwel geen extra voeding nodig voor de dracht (zie tabel 2). De onderhoudsbehoefte kan ook al volstaan. Wel moet de conditie van de ooi gehandhaafd blijven en mag ze zeker niet terugvallen. Bij de schapenliefhebber, waar meestal geen rantsoenberekening gemaakt wordt, komt dit neer op het regelmatig betasten van rug en lenden. Op die manier kan je de conditiescore volgen.

Een gewone weidegang volstaat meestal. Als er een gebrek aan gras is, kan de behoefte aangevuld worden met andere

ruwvoerders zoals hooi, voordroog en maïskuil, eventueel aangevuld met een beperkte hoeveelheid krachtvoeder (zie tabel 1).

Het is belangrijk om te weten wat er in het lichaam van de ooi gebeurt. In de eerste 90 dagen van de dracht vormt de placenta zich. Vanuit daaruit geeft de moeder de voedingsstoffen door aan de lammeren. In deze periode duidelijk onder de onderhoudsbehoefte voederen, geeft – op het einde van de dracht – een te kleine placenta. Als die te klein is, kan het lam onvoldoende voedingsstoffen opnemen (zelfs bij een verhoogde voergift op het einde van de dracht). Dit kan leiden tot een hogere lammerensterfte rond de geboorte.

zaak, anders zal de ooi haar vetreserves aanspreken voor de behoeften van de lammeren. Het verstrekken van krachtvoeder vóór de geboorte van de lammeren heeft ook het voordeel dat de pens van de ooi al op krachtvoeder is ingesteld. Zo zullen er geen problemen, zoals pensverzuuring, ontstaan als ze na de geboorte meer krachtvoeder moet opnemen.

Grote energietekorten (veelal bij ooiën met 3 of meer lammeren) bij hoogdrachtige ooiën veroorzaken een grote afbraak van lichaamsreserves en dat kan leiden tot de slepende melkziekte (drachtigheidsvergiftiging). Ook onregelmatigheden – zoals stress door het opstallen, kreupelheid of snelle rantsoenwisselingen – kunnen de

Zogende of lacterende ooiën

Terwijl te veel voeder, vooral tijdens het begin van de dracht, negatieve effecten kan hebben (moeilijke geboortes door te zware lammeren) is het duidelijk dat het energie- en eiwit aanbod van gelammerde ooiën voldoende groot moet zijn. De voeding van de schapen tijdens de lactatie bepaalt immers op directe wijze de melkproductie en dus ook de groei van de lammeren.

Tabel 2 toont het grote verschil in de energie- en eiwitonderhoudsbehoefte en de energie- en eiwitbehoefte van ooiën na het lammeren. Hou de beste ruwvoerders (hooi, voordroog, voederbieten, ...) voor de lacterende ooiën, in combinatie met

Tabel 1 Richtlijnen voor krachtvoedergift - Aveve 2010

	Periode/doel	Prod.nr. Krachtvoeder	Benaming krachtvoeder	Hoeveelheid per dier per dag (g)	Opmerking
Volwassen ooiën	Flushing ¹	130	Schapenkorrel	100-300	Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbaar ruwvoeder en de conditie van de ooiën
		128	Saltomengeling	100-300	
		131	Groeimengeling	100-300	
	Begin dracht (tweede en derde maand)	130	Schapenkorrel	Max. 200	Te verstrekken bij minder aanbod van (goed) ruwvoeder
		128	Saltomengeling	Max. 200	
	Einde dracht (vierde en vijfde maand)	130	Schapenkorrel	200-400	Hoeveelheid afhankelijk van ras en ruwvoederaanbod
		128	Saltomengeling	200-400	
	Lactatie eerste maand	183	Lactatievoeder	700-1300	Hoeveelheid afhankelijk van ruwvoederaanbod en aantal lammeren
	Lactatie tweede maand	183	Lactatievoeder	500-1000	
	Lactatie derde maand	183	Lactatievoeder	Max. 500	
Onderhoud		130	Schapenkorrel	100-300	Te verstrekken bij minder aanbod van (goed) ruwvoeder
		128	Saltomengeling	100-300	
	Rond dekking	130	Schapenkorrel	100-300	Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbaar ruwvoeder en de conditie van de ram
		128	Saltomengeling	100-300	
		131	Groeimengeling	100-300	
Lammeren	Vanaf 2 weken	129	Vleeslammerkorrel	Ad libitum	
		129	Vleeslammerkorrel	Ad libitum of minstens 150	
	Vanaf 3 à 4 weken	131	Groeimengeling	Ad libitum of minstens 150	
		128	Saltomengeling	Ad libitum of minstens 150	
		130	Schapenkorrel	Ad libitum of minstens 150	

¹ Flushing = het opvoeren van de voedergift (3 weken voor en na de dekperiode) om de vruchtbaarheid te verbeteren en de embryonale sterfte te verminderen.

Een te hoge voedergift tijdens deze periode heeft dan weer indirect als gevolg dat de lammeren te zwaar en/of te groot worden. Ook hier is het dus niet alleen de hoeveelheid voeder op het einde van de dracht die van belang is.

Voeding van ooiën in het laatste drachtstadium

Ook in het laatste stadium van de dracht moet het basISRantsoen voor hoogdrachtige ooiën blijven bestaan uit smakelijk en kwalitatief goed ruwvoeder zoals gras, hooi of voordroog. Vanaf de vierde maand, en zeker in de laatste maand van de dracht, zal de inhoud van het maagdarmkanaal van de ooi sterk verminderen door de groei van de lammeren. Hierdoor kunnen de ooiën te weinig ruwvoeder opnemen om aan de voedingsbehoefte te voldoen. Bijvoederen met krachtvoeder is in deze laatste periode van de dracht een nood-

Tabel 2 Behoeftenormen ooiën met een lichaamsgewicht van 70 kg - cvb 2007

	DS-opname	VEM (energiewaarde)	DVE (eiwitwaarde)
Onderhoud		726	36
Eerste 2,5 maand van een tweelingdracht	1,1-1,7	730	45
Laatste 2 maanden van een tweelingdracht	1,2-1,7	1130	114
Eerste maand na het lammeren (2 lammeren)	2,5-3,3	2460	250
Tweede maand na het lammeren (2 lammeren)	2,3-3,0	2190	210
Derde maand na het lammeren (2 lammeren)	1,9-2,5	1720	165

Bron: cvb Tabellenboek Veevoeding 2007

slepende melkziekte bevorderen. Door een aangepaste voedergift in deze periode krijg je automatisch levenskrachtigere lammeren, terwijl de conditie van de ooiën niet afneemt.

In de professionele schapenhouderij worden de schapen ingedeeld in groepen, afhankelijk van het aantal gedragen lammeren. Zwaar belammerde ooiën krijgen een ruimere krachtvoedergift, ooiën met eenlingen krijgen weinig krachtvoeder bij.

bij voorkeur een eiwitrijk krachtvoeder dat melkstimulerend werkt. Aveve heeft hiervoor de eiwitrijke korrel (21% eiwit) voor lacterende ooiën (nr. 183) ontwikkeld.

De melkgift van ooiën daalt sterk na een zestal weken. Op dat moment wordt het economisch ook een stuk interessanter om de lammeren bij te voederen en de krachtvoedergift van de ooiën sterk terug te schroeven. ■